

Groddjursinventering i Almunge-Lövsta 1:147, Uppsala kommun

Naturföretaget 2025

Utförare

Naturföretaget

Organisationsnummer: 769620-4382

Adress: Vaksalagatan 6, 753 20 Uppsala

E-post: info@naturforetaget.se

Telefon: 018-304050

Beställare

Mikael Oscarsson

E-post: mikael.oscarsson1@gmail.com

Telefon: 010-615 60 00

Projektledare och kontaktperson: Alexandra Holmgren, alexandra@naturforetaget.se,
073-933 31 79

Inventering och foto: Alexandra Holmgren och Sara Janbrink

Rapport: Alexandra Holmgren

Förstudie och kartor: Staffan Fridh

Kvalitetsgranskning: Sofia Nord

Leverans rapport: 2025-05-30

Leverans geodata: 2025-05-30

Version: 2

Omslagsbild: Mindre vattensalamander i lekdräkt

Kartor publicerade med tillstånd av ESRI

Innehåll

Sammanfattning.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Bakgrund	5
Metodik.....	6
Grodjursinventering.....	6
Datainsamling.....	6
Rapportering av arter.....	6
Förstudie/kunskapsinhämtning.....	6
Osäkerhet i bedömningen.....	6
Grodjur och artskydd.....	7
Beskrivning av området	8
Resultat	10
Observerade arter	10
Potentiella lekvatten	11
Diskussion/Slutsats	13
Förslag på hänsyns- och skyddsåtgärder.....	Fel! Bokmärket är inte definierat.
Källor	14

Sammanfattning

Mikael Oscarsson önskar bebygga fastigheten Almunge-Lövsta 1:147 i Uppsala kommun med bostäder. I samband med bygglovsansökan har Mikael Oscarsson gett Naturföretaget i uppdrag att utföra en groddjursinventering och en fågelinventering. Denna rapport behandlar groddjursinventeringen. Syftet med groddjursinventeringen är att utreda om groddjur leker i eller på annat sätt nyttjar våtmarkerna i området.

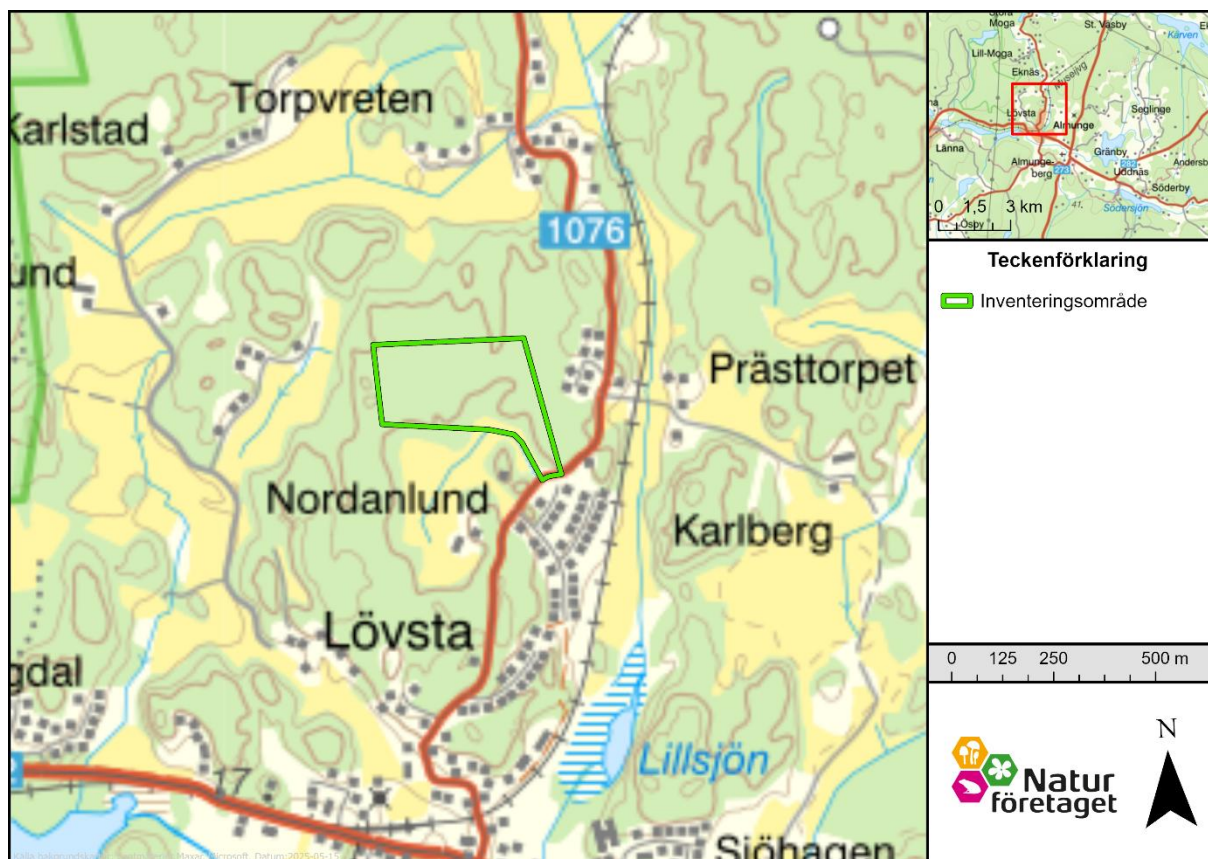
Groddjursinventeringen utfördes under april–maj 2025 under två nattbesök. Metoden som användes var visuell observation med hjälp av pannlampa. Denna metod används främst för att påvisa närvaro av groddjur men säger lite om faktiska populationsstorlekar. Vid besöken påträffades en groddjursart: mindre vattensalamander. Dessa artfynd gjordes i ett hjulspår mellan sumpskogarna och diken i inventeringsområdets södra ände.

En av våtmarkerna bedöms vara lämpligt lekvatten för groddjur då den innehåller kvalitativa lekvatten och för att mindre vattensalamander observerades i närheten. Den södra våtmarken var vid båda besöken enbart fuktig i markytan och därmed finns inga möjligheter för några groddjur att leka där.

Samtliga groddjursarter omfattas av juridiskt skydd enligt Artskyddsförordning (SFS 2007:845). Mindre vattensalamander omfattas av 6§.

Bakgrund

Mikael Oscarsson önskar bebygga fastigheten Almunge-Lövsta 1:147 med bostäder och som en del i bygglovsansökan behöver naturvärden på platsen utredas, vilket inkluderar förekomst av fridlysta arter. På uppdrag av kommunen har Naturföretaget därför gjort fyra naturinventeringar i området: en groddjursinventering, en fågelinventering och två naturvärdesinventeringar; 2022 och 2024. Denna rapport behandlar groddjursinventeringen. Bakgrunden till groddjursinventeringen är den naturvärdesinventering som Naturföretaget gjorde 2022, där två våtmarksområden pekades ut som potentiella groddjurshabitat.

Figur 1. Översiktskarta som visar inventeringsområdets läge i omgivningen.

Metodik

Groddjursinventering

Inventeringen av groddjur utfördes vid två tillfällen nattetid under april och maj 2025. Det första besöket gjordes 14 april med fokus på grodor och det andra besöket genomfördes 12 maj med fokus på salamandrar. Syftet med inventeringen är att utreda om groddjur leker i eller på annat sätt nyttjar våtmarkerna i västra delen av området.

Groddjursinventeringen utfördes med metodik liknande den rekommenderad av Naturvårdsverket gällande inventering och övervakning av större vattensalamander, *Triturus cristatus* (Malmström m.fl., 2005). Metoden som användes var visuell observation med hjälp av lampa samt att lyssna efter spelande grodor och paddor. Metoden är icke-invasiv och eftersom inventeraren sällan behöver röra sig i vattenmassan, förhindras även spridning av möjliga patogener (t.ex. sporer från chytridsvamp) mellan våtmarker. Vid varje stopp undersöktes strandzonen under minst 30 s innan inventeraren fortsatte. Den valda inventeringsmetodiken påvisar närvaro av groddjur inom undersökningsområdet men ger ingen indikation på populationens storlek. För att göra en bedömning av populationens storlek krävs det fångst med fällor.

Observationer av groddjur registrerades med en GPS-punkt för varje art och typ av fynd. Där identifikation var möjligt angavs även kön på observerade groddjur.

Inventeringen utfördes under den tid på året som rekommenderas för groddjursinventeringar, då groddjur leker och samlas vid sina lekvatten (april – maj). Inventeringen genomfördes under kvällar och nätter, vilket är den tid på dygnet då groddjur är mest aktiva och söker sig till sina lekvatten.

Datinsamling

Insamlade fältuppgifter registreras med hjälp av appen Field Maps for ArcGIS i surfplatta, med ortofoto som bakgrund. Artpunkter ritas in i appen, och synkroniseras direkt in i ArcGIS. Registrerat data tas sedan ut från ArcGIS och levereras i formatet geopackage eller annat överenskommet format. Noggrannheten på artpunkterna är ca 5–10 m. Det koordinatsystem som används är Sweref 99 TM.

Rapportering av arter

Fynd av groddjur rapporteras in till Artportalen vid inventeringsprojektets slut, med en koordinat per art som noterats vid respektive lekvatten.

Förstudie/kunskapsinhämtning

Äldre fynd av arter från området har inhämtats från Artdatabanken.

Osäkerhet i bedömningen

Inventeringen utfördes under den tid på året som rekommenderas vid groddjursinventeringar, samt den tid på dygnet då groddjur är mest aktiva. Vid första besöket i april hade vädret precis vänt efter ett par varma dagar och det var bara några få plusgrader. Vädret vid inventeringstillfället i maj var mildare och gynnsamt ur groddjurssynpunkt, men på vissa ställen var vattenytan så täckt av pollen att det inte gick att se vad som fanns under det.

Våren 2025 har varit kall och torr; två faktorer som påverkar groddjur negativt. Vanligtvis vet man på förhand vilken dag leken kommer att vara som mest intensiv genom att analysera vädret. Men i år var det svårt att veta när toppen för spelande grodor skedde då det ständigt var kallt under lekperioden, så leken blev väldigt utspridd. Vid båda besöken observerades mindre vattensalamander varför vi anser att inventeringen gjordes i rätt tid för att resultatet ska vara tillförlitligt. Vi bedömer därmed att frånvaron av grodarter och större vattensalamandrar ej beror på att inventeringen utfördes i fel tid.

Groddjur och artskydd

Samtliga groddjursarter omfattas av skydd enligt Artskyddsförordning (SFS 2007:845).

Större vattensalamander och åkergroda är fridlysta enligt 4a § i Artskyddsförordningen. Det innebär att det är förbjudet att skada, döda och fånga vilt levande exemplar. Det är också förbjudet att skada artens ägg eller larver, eller ta bort dem från vattnet, samt att skada eller förstöra artens livsmiljöer. Större vattensalamander är upptagen i EU:s art- och habitatdirektivs bilaga 2 och 4, och åkergroda i bilaga 4.

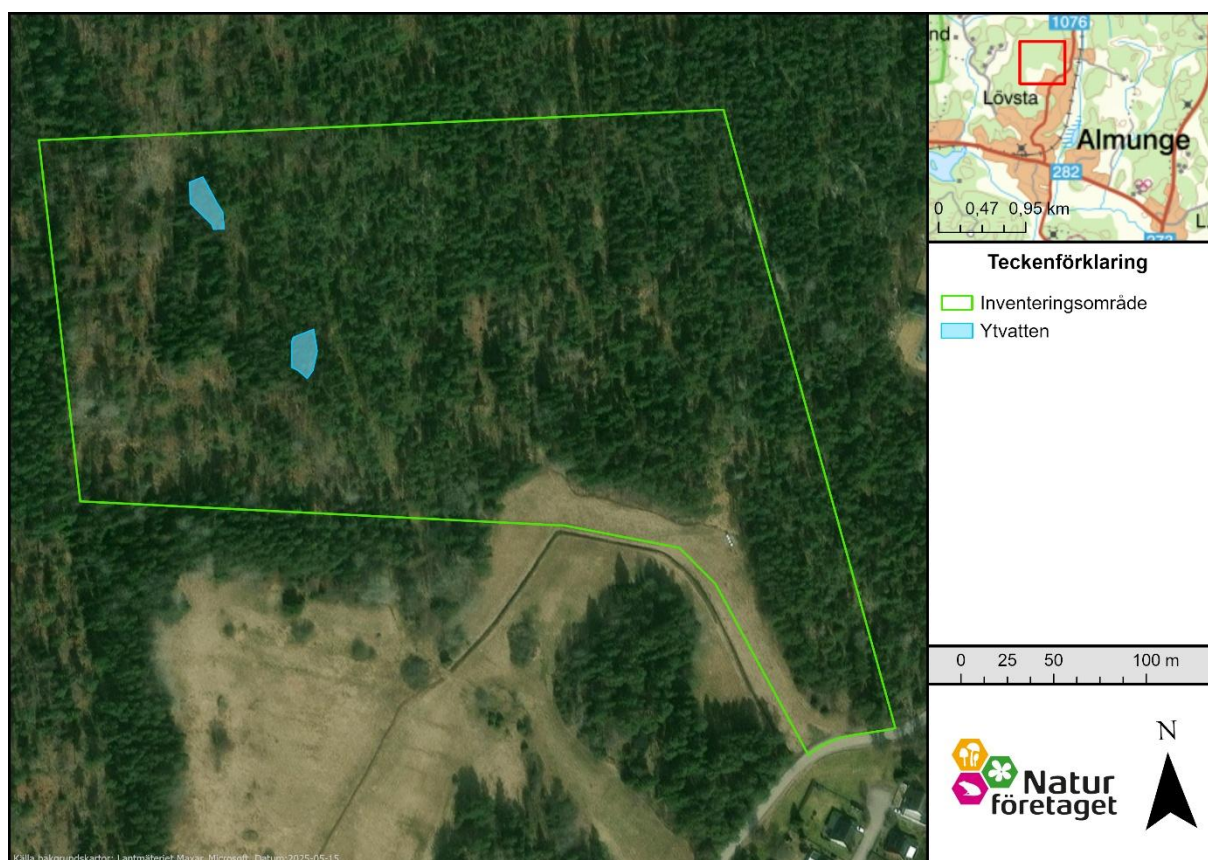
Vanlig groda, vanlig padda och mindre vattensalamander omfattas av 6§ artskyddsförordningen vilken säger att det är förbjudet att döda, skada, fånga eller på annat sätt samla in exemplar, och ta bort eller skada ägg, rom, larver eller bon.

Om en verksamhet bedöms överträda någon punkt i 4a § till en grad där det har betydelse för att bevara eller återställa groddjurspopulationen på en tillfredsställande nivå, kan det leda till att förbud enligt artskyddsförordningen utlöses. För arter fridlysta enligt 6§ kan förbud utlösas om artens bevarandestatus i området bedöms påverkas negativt av åtgärden. Med detta i åtanke är det av stor vikt att fokusera på att störningar, särskilt under lek- och yngelperioden, inte påverkar populationen negativt. Det är även nödvändigt att undvika påverkan på arter med en negativ populationsutveckling, det vill säga arter vars population och bevarandestatus löper risk att påverkas negativt av verksamheten.

Beskrivning av området

Inventeringsområdet är ca 9 hektar stort och ligger i ett småbrutet skogs- och jordbrukslandskap i norra utkanten av Almunge. Skogsmarken består dels av plockhuggen hållmarkstallskog, dels av produktionsskog. Området omfattar det blivande bostadsområdet, som idag består av skogsmark med inslag av lövrika sumpskogar i norr och åkermark i söder med brynmiljö emellan. Ungefär 1 km väster om inventeringsområdet ligger naturreservatet Tjäderleksmossen. Ett grunt dike följer åkerkanten mot brynet och ett stort, djupt och brett dike delar åkermarken mitt itu och utgör en del av områdets södra avgränsning.

Groddjursinventeringen fokuserades till de två våtmarker som utpekades vid naturvärdesinventeringen 2022: två sumpskogar som är belägna i områdets västra del. (figur 2).

Figur 2. Översiktsskarta som visar inventeringsområdets läge i omgivningen och de utpekade potentiella småvatten som ingått i inventeringen.

Sumpskogarna

I de våtare partierna, här benämnt som sumpskogar, finns många värdefulla biotopkvalitéer tack vare just närvaron av vatten som ofta för med sig en mångfald av organismer. I sumpskogarna växer träden på relativt välutvecklade socklar med (och ibland utan) omslutande öppen vattenspegel vilket tyder på en längre kontinuitet av vattnets närvaro. Höga socklar och delvis solbelysta och beskuggade vattenspeglar skapar gott om livsmiljöer för många arter. Det norra och det södra området skiljer sig något då det norra innehar tydligare biotopkvalitéer än det södra.

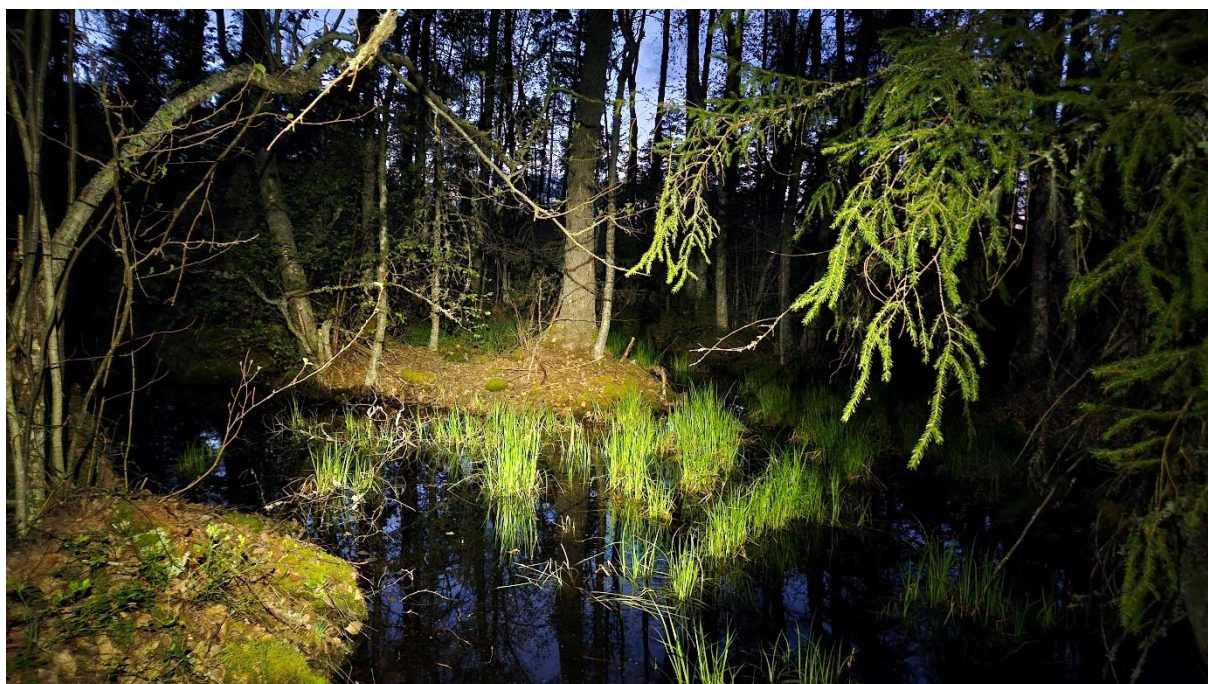
I det södra området växer relativt kläna träd, även om de sannolikt är av hög ålder. Socklarna är mindre än i den norra sumpskogen, men ändå välutvecklade. Den är också mer skuggad än vad den norra är. År 2022 fanns det vattenspegel i denna våtmark men 2025 saknades den helt.

Det norra området är mer öppet och trädsiktet karakteriseras av något grövre lövträd. Där tar vattenspegeln upp en större yta och där är socklarna mer tydligt upphöjda. Vattnet är genomgående klart och stillastående, flera dm djupt i de centrala delarna. Det finns begränsat med växter i vattnet. Inga tidigare observationer av groddjur finns rapporterade i Artportalen.

I båda områdena växer olika mossor, främst på socklarna, och dit solen når dominerar bredbladigt gräs.

På väg upp mot den södra sumpskogen passerar man flera hjulspår från skogsmaskiner som har kört igenom sumpig mark och som därför innehåller små vattensamlingar med vattenlevande växtlighet och insekter.

Dikena i åkern, hjulspåren och de båda sumpskogarna ligger på en i det närmaste rät linje med ca 100 m emellan vilket innebär att groddjur kan transportera sig mellan dem.

Figur 3. Sumpskogen i områdets nordvästra hörn.

Resultat

Observerade arter

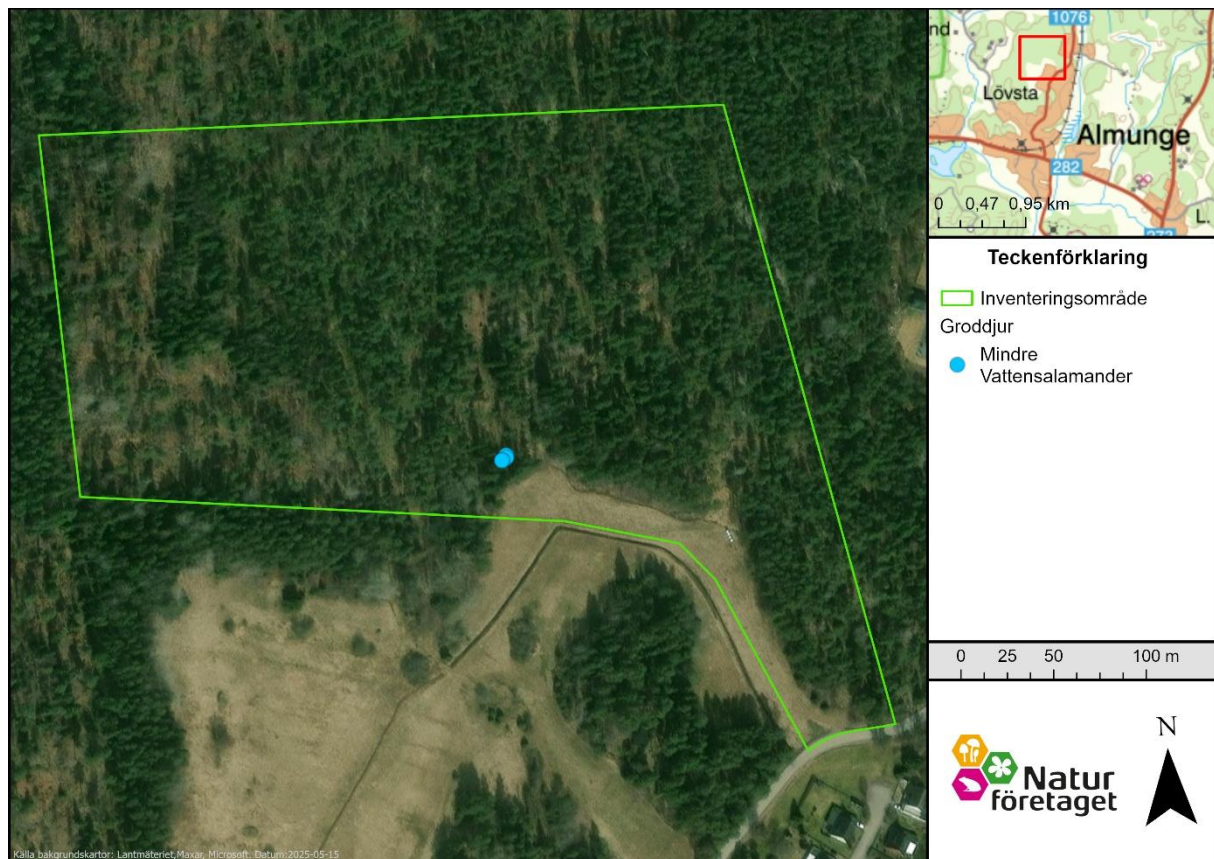
Vid de två fältbesöken noterades en groddjursart: mindre vattensalamander. Fynden gjordes i en vattensamling i ett hjulspår sydost om sumpskogarna i västra delen av området (se karta i figur 5) Vid återbesöket i maj var salamandrarna kvar.

Figur 4. En hona och en hane av mindre vattensalamander trivdes i sitt hjulspår. Här försöker hanen i lekdräkt gömma sig från lampan.

Tabell 1. Groddjur påträffade inom området, med antal fynd per lokal, vilken typ av skydd respektive art har enligt artskyddsförordningen samt kommentar om lek. Med antal avses vuxna individer om inget annat anges.

Art	Antal	Lokaler	Skydd	Lek/spel
Mindre vattensalamander <i>Lissotriton vulgaris</i>	2	Hjulspåret	Fridlyst enl. 6 §	Hane i lekdräkt

Figur 5. Karta över inventeringsområdet och fördelningen av artfynd inom området.

Potentiella lekvatten

Vid besöket den 14 april hittades inga arter i någon av sumpskogarna, däremot hittades en hane och en hona av mindre vattensalamander i ett hjulspår 100 och 200 m sydost om sumpskogarna (se figur 4 och karta figur 5). Vid besöket 12 maj påträffades mindre vattensalamander igen, i samma hjulspår. Hanen var i lekdräkt vilket visar att lokalen använts för lek av arten. Vattennivån hade sjunkit och troligtvis kommer hjulspåret att torka ut innan eventuella yngel är färdiga att gå upp.

Lokal 1

Den södra sumpskogen ligger centralt i inventeringsområdet. Här växer relativt klen tall med påtagligt tjock bark på socklarna, vilket kan tyda på att de är senvuxna och av hög ålder. Socklarna är mindre än i den norra sumpskogen, men ändå välutvecklade. Där finns också ett större inslag av klena lövträd och granar vilket bidrar till hög grad av beskuggning. Vid inventeringen 2022 fanns det en vattenspegel. Vid återbesöket 2025 fanns vatten precis i och under markytan, men inte tillräckligt för att fungera som lekvatten. Möjligtvis kan den fungera som födosökslokal och transportväg mellan diken och hjulspår i söder till den blötare sumpskogen i norr.

Arter som observerades vid inventeringen:

Inga arter observerades vid inventeringen.

Lokal 2

Den norra sumpskogen ligger i inventeringsområdets nordvästra hörn. Den har grunda, lövtäckta stränder och höga socklar med träd på. Trädsiktet består till största delen av vårtbjörk och klibbal men även ett visst inslag av undertryckta granar. En bit ut är vattendjupet flera dm djupt och var så även vid besöket i maj. Vattnet är brunfärgat av humusämnen, klart och stillastående, täckt av pollen vid besöket i maj. Lövtäckt botten. Ruggar av tuvstarr sticker upp ovan ytan. Socklarna är stora och höga och visar på kontinuitet. Vattenspegeln är skuggad från flera håll vilket inte är idealt för en groddjurslokal men det är ändå fullt möjligt att den kan användas för lek eftersom det finns ljusare partier. Omgivningarna innehåller även goda förutsättningar för övervintring med lövskog, död ved och stenrösen. Sumpskogen är odikad. Vattennivån hade sjunkit mellan besöken, men denna våtmark kommer att hålla vatten tillräckligt länge för yngel att utvecklas.

Arter som observerades vid inventeringen:

Vattnet var artrikt och fullt av liv, men inga groddjursarter observerades vid inventeringen.

Diskussion/Slutsats

Trots att det var en torr vår så fanns det mycket vatten i den norra sumpskogen. Det finns med andra ord bra lekförutsättningar för salamandrar, men inga upptäcktes där. Enligt ArtDatabankens databas finns det heller inga tidigare kända fynd av salamandrar i området.

De två sumpskogarna, diken i åkern och hjulspåren som salamandrarna hittades i ligger längs en linje med ca 100 m mellan varje. Det är ca 200 m mellan den norra sumpskogen och hjulspåren som mindre vattensalamander observerades i. Det överskrider inte de sträckor som salamandrar kan röra sig. Närheten tyder på att i alla fall mindre vattensalamander kan finnas även i den norra sumpskogen, men ingen lek pågick vid inventeringstillfället och det är möjligt att de låg väl gömda i det tjocka lagret med löv på botten under vattenytan. Det var också gott om pollen på vattenytan som försämrade sikten.

Källor

Litteratur

- Artdatabanken 2020. Rödlistade arter i Sverige 2020. Artdatabanken, SLU, Uppsala.
- Artfakta. Information om naturvårdsarter. www.artfakta.artdatabanken.se
- Bina, P. (red.) 2015. Grodans år. Faunaväxteriet uppmärksammar Sveriges groddjur Amphibia. ArtDatabanken SLU, Uppsala.
- Eide, W. m.fl. (red.) 2020. Tillstånd och trender för arter och deras livsmiljöer – rödlistade arter i Sverige 2020. SLU Artdatabanken rapporterar 24. SLU Artdatabanken, Uppsala.
- Feuerbach, P. 1998. Praktisk handbok för våtmarksbyggare. Hushållningssällskapet Halland.
- Lindahl, H. Thomasson, T. m.fl. 2023. Gemensamma riktlinjer för handläggning av artskyddsärenden i skogsbruket. Version 2. Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen
- Malmgren, J., Gustafson, D., Journath-Pettersson, C., Grandin, U. och Rygne, H. 2005. Inventering och övervakning av större vattensalamander (*Triturus cristatus*).Handledning för miljöövervakning, Naturvårdsverket.
- Naturföretaget. 2022. Naturvärdesinventering i Almunge-Lövsta 1:147, Uppsala kommun. Inventeringsrapport.
- Naturföretaget. 2024. Naturvärdesinventering i Almunge-Lövsta 1:147 komplettering, Uppsala kommun. Inventeringsrapport.
- Malmgren, J.C. 2007. Åtgärdsprogram för bevarandet av större vattensalamander och dess livsmiljöer (*Triturus cristatus*). Rapport 5636. Naturvårdsverket.
- Skogsstyrelsen. 2023. Vägledning för hänsyn till större vattensalamander (*T.cristatus*)

Databaser

- Artfakta. Uttag av fynd av naturvårdsarter har gjorts ur relevanta databaser.
<https://fyndkartor.artfakta.se> (2025-05-15)